

RZEPAK OZIMY. Nowe odmiany wpisane do Krajowego Rejestru Odmian w 2020 roku

W porównaniu do wzorca

W tym roku do Krajowego Rejestru Odmian (KR) zostało wpisanych 16 nowych odmian rzepaku ozimego, 13 mieszańcowych – F₁ (Akilah, Batis, Crotora, Daktari, DK Excited, DK Expat, ES Amaretto, Herakles, LE17346, LG Anarion, LG Areti, LG Avirron i Temptation) i 3 populacyjne (Bono, Kwazar i Mars). Nowe odmiany zostały zgłoszone do KR przez siedem różnych firm hodowlanych, w tym przez pięć zagranicznych i dwie krajowe.

Wymienione odmiany były badane w doświadczeniach rejestrowych CO-BORU na terenie całego kraju. W doświadczeniach zwracano największą uwagę na plenność nowych odmian, ale także na ich zdrowotność i odporność na warunki stresowe.

W KR znajduje się 161 odmian rzepaku ozimego. Większość stanowią odmiany mieszańcowe – 124, których liczba rośnie w ostatnich latach. Od kilku lat podobna jest natomiast liczba zarejestrowanych odmian populacyjnych, których w rejestrze jest dziś 37. Blisko dziewięćdziesiąt procent odmian wpisanych do KR pochodzi z zagranicy. Ponad połowa zarejestrowanych odmian to odmiany nowe, wpisane do rejestru w ostatnich pięciu latach.

Patrz tabela 1

Mieszańcowy postęp

Największy postęp można zaobserwować w odmianach mieszańcowych, które plonują wyżej od odmian populacyjnych i odznaczają się zwykle większą zdrowotnością. Hodowcy przywiązują większą uwagę do odporności na kiłkę kapusty. Choroba staje się coraz większym problemem w rejonach, gdzie rzepak stanowi znaczną część areału upraw. Powta-

rzające się ostatnio długie i ciepłe jesienie sprzyjają intensywnym nalotom mszyc, przenoszących wirus żółtaczk rzepy. Pojawia się jednak coraz więcej odmian cechujących się podwyższoną tolerancją na tego patogena.

Odporne na suszę

Równie ważna, jak zdrowotność, staje się w ostatnim czasie odporność na stresi abiotyczne. Powtarzające się długie okresy suszy zmuszają hodowców do selekcji materiału pod kątem ich odporności na braki wody.

Nowe odmiany wnoszą wiele pozytywnych i ważnych cech, dlatego warto śledzić nowości i korzystać z najnowszych osiągnięć polskiej i zagranicznej hodowli.

Opisy odmian rzepaku ozimego wpisanych do Krajowego Rejestru Odmian w 2020 roku

Opisy odmian obejmują główne cechy sprawdzane w badaniach urzędowych, w których, w doświadczeniach polowych porównywane są odmiany zgłoszone do Krajowego rejestru na tle wybranych odmian wzorcowych. Prócz tego uwzględniono wyniki badań chemicznych

nasion poszczególnych odmian. Dla większości cech, ich wartościowanie w opisach odnosi się do średniej ocen lub pomiarów otrzymanych dla badanych nowych odmian wpisanych do KR. Wartości średnie i zbliżone do średniej oznaczają przeciętną ocenę danej cechy, uzyskaną w okresie prowadzonych dwu- lub trzyletnich badań.

Akilah

(Reprezentant hodowcy: Saaten-Union Polska)

Odmiana mieszańcowa. Plenność dobra do bardzo dobrej. Zawartość tłuszczu w nasionach duża, glukozy-nolanów średnia. Zawartość białka w suchej masie beztłuszczowej średnia. Masa 1000 nasion średnia.

Rozwój roślin po wschodach dość szybki. Zimotrwałość roślin dość duża. Rośliny średniej wysokości. Termin kwitnienia i dojrzewania średni.

Odporność na zgniliznę twardzikową i choroby podstawy łodygi większa od średniej, na suchą zgniliznę kapustnych i czerń krzyżowych średnia. Według deklaracji hodowcy odmiana jest tolerancyjna na wirusa żółtaczk rzepy (TuYV).

Tabela 1. Stan Krajowego Rejestru Odmian (KR) rzepaku ozimego w latach 2016-2020

Wyszczególnienie	2020	2019	2018	2017	2016
Liczba odmian wpisanych do KR	161	153	140	128	121
· mieszańcowe	124	114	102	90	80
· populacyjne	37	39	38	38	41
Liczba odmian rejestrowanych w roku	16	17	18	14	20
· mieszańcowe	13	15	15	14	12
· populacyjne	3	2	3	0	8
Liczba firm hodowlanych, których odmiany wpisano do KR w roku	7	9	7	9	10

Batis**(DSV Polska sp. z o.o., RAPOOL)**

Odmiana mieszańcowa. Plenność dobra do bardzo dobrej. Zawartość tłuszczu w nasionach dość duża, glukozyolanów dość mała. Zawartość białka w suchej masie beztłuszczowej mniejsza od średniej. Rozwój roślin po wschodach umiarkowanie szybki. Zimotrwałość średnia. Rośliny średniej wysokości. Termin kwitnienia i dojrzewania średni. Odporność na zgniliznę twardzikową, suchą zgniliznę kapustnych, choroby podstawy łodygi i czerń krzyżowych średnia. Według deklaracji hodowcy odmiana jest tolerancyjna na wirusa żółtaczki rzepy (TuYV).

Daktari**(DSV Polska sp. z o.o., RAPOOL)**

Odmiana mieszańcowa. Plenność bardzo dobra. Zawartość tłuszczu

w nasionach dość duża, glukozyolanów dość mała. Zawartość białka w suchej masie beztłuszczowej średnia.

Rozwój roślin po wschodach umiarkowanie szybki. Zimotrwałość roślin dość duża. Rośliny średniej wysokości. Termin kwitnienia i dojrzewania średni.

Odporność na zgniliznę twardzikową, suchą zgniliznę kapustnych, choroby podstawy łodygi i czerń krzyżowych średnia. Według deklaracji hodowcy odmiana jest tolerancyjna na wirusa żółtaczki rzepy (TuYV).

DK Excited**(Monsanto Polska)**

Odmiana mieszańcowa. Plenność bardzo dobra. Zawartość tłuszczu w nasionach dość duża, glukozyolanów mniejsza od średniej. Zawartość białka w suchej masie beztłuszczowej mniejsza od średniej.

Rozwój roślin po wschodach szybki. Zimotrwałość dość duża. Rośliny średniej wysokości. Termin kwitnienia i dojrzewania średni.

Odporność na zgniliznę twardzikową, suchą zgniliznę kapustnych, choroby podstawy łodygi i czerń krzyżowych średnia. Według deklaracji hodowcy odmiana jest tolerancyjna na wirusa żółtaczki rzepy (TuYV).

DK Expat**(Monsanto Polska)**

Odmiana mieszańcowa. Plenność dobra do bardzo dobrej. Zawartość tłuszczu w nasionach średnia, glukozyolanów mniejsza od średniej. Zawartość białka w suchej masie beztłuszczowej mniejsza od średniej. Rozwój roślin po wschodach umiarkowanie szybki. Zimotrwałość roślin średnia. Rośliny dość wysokie. Termin kwitnienia i dojrzewania średni.

Fot. Ewa Kutkowska, DODR

Odporność na zgniliznę twardzikową, suchą zgniliznę kapustnych, choroby podstawy łodygi i czern krzyżowych średnia.

ES Amaretto

(Euralis Nasiona)

Odmiana mieszańcowa. Plenność dobra do bardzo dobrej. Zawartość tłuszczu w nasionach mniejsza od średniej, glukozyolanów dość duża. Zawartość białka w suchej masie beztłuszczowej duża.

Rozwój roślin po wschodach umiarkowanie szybki. Zimotrwałość roślin średnia. Rośliny wysokie. Termin kwitnienia i dojrzwania nieco późniejszy od średniego.

Odporność na zgniliznę twardzikową, suchą zgniliznę kapustnych, choroby podstawy łodygi i czern krzyżowych średnia.

Herakles

(Saaten-Union Polska, NPZ)

Odmiana mieszańcowa. Plenność dobra do bardzo dobrej. Zawartość tłuszczu w nasionach dość duża, glukozyolanów mniejsza od średniej. Zawartość białka w suchej masie beztłuszczowej średnia.

Rozwój roślin po wschodach umiarkowanie szybki. Zimotrwałość dość duża. Rośliny średniej wysokości. Termin kwitnienia i dojrzwania średni.

Odporność na zgniliznę twardzikową, suchą zgniliznę kapustnych i czern krzyżowych średnia, na choroby podstawy łodygi większa od średniej. Według deklaracji hodowcy odmiana jest tolerancyjna na wirusa żółtaczki rzepy (TuYV).

LE17346

(Limagrain oddział w Polsce)

Odmiana mieszańcowa. Plenność bardzo dobra. Zawartość tłuszczu w nasionach mniejsza od średniej, glukozyolanów średnia. Zawartość białka w suchej masie beztłuszczowej mniejsza od średniej.

Rozwój roślin po wschodach szybki. Zimotrwałość dość duża. Rośliny wysokie. Termin kwitnienia i dojrzwania średni.

Odporność na zgniliznę twardzikową, suchą zgniliznę kapustnych i choroby podstawy łodygi średnia, na czern krzyżowych większa od średniej. Według deklaracji hodowcy odmiana jest tolerancyjna na wirusa żółtaczki rzepy (TuYV).

LG Areti

(Limagrain oddział w Polsce)

Odmiana mieszańcowa. Plenność bardzo dobra. Zawartość tłuszczu w nasionach średnia, glukozyolanów średnia. Zawartość białka w suchej masie beztłuszczowej dość duża. Rozwój roślin po wschodach szybki. Zimotrwałość dość duża. Rośliny wysokie. Termin kwitnienia i dojrzwania średni.

Odporność na zgniliznę twardzikową mniejsza od średniej, na suchą zgniliznę kapustnych, choroby podstawy łodygi i czern krzyżowych średnia. Według deklaracji hodowcy odmiana jest tolerancyjna na wirusa żółtaczki rzepy (TuYV).

LG Aviron

(Limagrain oddział w Polsce)

Odmiana mieszańcowa. Plenność bardzo dobra. Zawartość tłuszczu w nasionach średnia, glukozyolanów średnia. Zawartość białka w suchej masie beztłuszczowej mniejsza od średniej.

Rozwój roślin po wschodach szybki. Zimotrwałość dość duża. Rośliny średniej wysokości. Termin kwitnienia i dojrzwania nieco wcześniejszy od średniego.

Odporność na zgniliznę twardzikową, suchą zgniliznę kapustnych i czern krzyżowych średnia, na choroby podstawy łodygi mniejsza od średniej. Według deklaracji hodowcy odmiana jest tolerancyjna na wirusa żółtaczki rzepy (TuYV).

Temptation

(DSV Polska sp. z o.o., RAPOOL)

Odmiana mieszańcowa. Plenność dobra do bardzo dobrej. Zawartość tłuszczu w nasionach duża, glukozyolanów średnia. Zawartość białka w suchej masie beztłuszczowej średnia.

Rozwój roślin po wschodach dość szybki. Zimotrwałość średnia. Rośliny średniej wysokości. Termin kwitnienia i dojrzwania średni.

Odporność na zgniliznę twardzikową, suchą zgniliznę kapustnych i choroby podstawy łodygi średnia, na czern krzyżowych większa od średniej. Według deklaracji hodowcy odmiana jest tolerancyjna na wirusa żółtaczki rzepy (TuYV).

Crotora

(Saaten-Union Polska, NPZ)

Odmiana mieszańcowa. Plenność dobra. Zawartość tłuszczu i glukozyolanów w nasionach średnia. Zawartość białka w suchej masie beztłuszczowej średnia.

Rozwój roślin po wschodach dość szybki. Zimotrwałość roślin średnia. Rośliny średniej wysokości. Termin kwitnienia i dojrzwania średni.

Odporność na zgniliznę twardzikową, suchą zgniliznę kapustnych, choroby podstawy łodygi i czern krzyżowych średnia. Odmiana o potwierdzonej odporności na kiłę kapusty, w zakresie patotypów *Plasmodiophora brassicae* najczęściej występujących w Polsce.

LG Anarion

(Limagrain oddział w Polsce)

Odmiana mieszańcowa. Plenność dobra do bardzo dobrej. Zawartość tłuszczu w nasionach mniejsza od średniej, glukozyolanów większa od średniej. Zawartość białka w suchej masie beztłuszczowej dość duża.

Rozwój roślin po wschodach szybki. Zimotrwałość roślin średnia. Rośliny wysokie. Termin kwitnienia i dojrzwania średni.

Odporność na zgniliznę twardzikową, suchą zgniliznę kapustnych, choroby podstawy łodygi i czern krzyżowych średnia. Odmiana o potwier-

Tabela 2. Plon nasion oraz wyniki niektórych cech nowych odmian rzepaku ozimego wpisanych do Krajowego Rejestru Odmian (KR) w roku 2020

Nazwa odmiany		Plon nasion		Zawar- tość tłuszczu	Zawar- tość białka	Stan roślin po zimie	Wysokość roślin	Zgnilizna twardzik- -owa	Choroby podstawy łodygi	Czerń krzyżo- -wych
		dt z ha	% wzorca	% s.m.	% s.m.b.	skala 9°	cm	% roślin porażonych		skala 9°
Średnia odmian		43,3	112	47,1	37,4	7,7	151	15	16	7,1
Akilah	F ₁	43,4	112	48,5	37,5	7,8	147	13	13	7,2
Batis	F ₁	46,4	120	48,0	36,2	7,7	150	14	18	7,1
Daktari	F ₁	44,5	115	48,0	37,0	7,9	148	14	15	7,1
DK Excited	F ₁	46,4	120	47,8	36,5	7,8	153	17	17	7,2
DK Expat	F ₁	45,7	118	46,8	36,8	7,7	155	14	18	7,1
ES Amaretto	F ₁	43,3	112	45,9	38,9	7,5	158	15	15	7,2
Herakles	F ₁	42,5	110	47,7	37,7	7,7	150	14	14	7,2
LE17346	F ₁	47,4	122	46,4	36,5	7,9	157	17	17	7,5
LG Areti	F ₁	45,5	117	46,7	38,2	7,9	161	18	16	7,4
LG Aviron	F ₁	46,9	121	46,7	36,9	7,9	152	14	19	7,0
Temptation	F ₁	45,6	118	48,2	37,8	7,6	148	14	17	7,5
Crotora *	F ₁	39,6	102	47,4	37,6	7,4	153	14	16	7,1
LG Anarion *	F ₁	43,2	111	45,8	38,4	7,8	157	15	15	7,0
Bono	p	36,9	95	46,2	37,3	7,5	143	17	21	7,1
Kwazar	p	37,8	97	46,8	37,6	7,4	147	13	14	6,7
Mars	p	38,3	99	46,2	37,9	7,5	144	17	14	6,8

F₁ – odmiana mieszańcowa, p – odmiana populacyjna, * – odmiana o potwierdzonej odporności na kiłkę kapusty
 stan roślin po zimie – większa wartość w skali 9° oznacza lepsze przetrzymanie porażenie przez choroby – mniejsza wartość w procentach oznacza większą odporność; większa wartość w skali 9° oznacza większą odporność

dzanej odporności na kiłkę kapusty, w zakresie patotypów *Plasmodiophora brassicae* najczęściej występujących w Polsce. Według deklaracji hodowcy jest także tolerancyjna na wirusa żółtaczki rzepy (TuYV).

Bono

(Hodowla Roślin Smolice)

Odmiana populacyjna. Plenność dość dobra. Zawartość tłuszczu w nasionach mniejsza od średniej, glikozynolanów średnia. Zawartość białka w suchej masie beztłuszczowej średnia.

Rozwój roślin po wschodach umiarkowanie szybki. Zimotrwałość średnia. Rośliny dość niskie. Termin kwitnienia i dojrzewania nieco wcześniejszy od średniego.

Odporność na zgniliznę twardzikową, suchą zgniliznę kapustnych

i czerń krzyżowych średnia na choroby podstawy łodygi mniejsza od średniej.

Kwazar

(Hodowla Roślin Strzelce)

Odmiana populacyjna. Plenność dość dobra. Zawartość tłuszczu w nasionach średnia, glikozynolanów mniejsza od średniej. Zawartość białka w suchej masie beztłuszczowej średnia.

Rozwój roślin po wschodach umiarkowanie szybki. Zimotrwałość przeciętna. Rośliny średniej wysokości. Termin kwitnienia i dojrzewania nieco późniejszy od średniego.

Odporność na zgniliznę twardzikową większa od średniej, na suchą zgniliznę kapustnych i choroby podstawy łodygi średnia, na czerń krzyżowych mniejsza od średniej.

Mars

(Hodowla Roślin Strzelce)

Odmiana populacyjna. Plenność dość dobra. Zawartość tłuszczu i glikozynolanów w nasionach mniejsza od średniej. Zawartość białka w suchej masie beztłuszczowej większa od średniej.

Rozwój roślin po wschodach dość wolny. Zimotrwałość średnia. Rośliny dość niskie. Termin kwitnienia i dojrzewania średni. Odporność na zgniliznę twardzikową, suchą zgniliznę kapustnych i choroby podstawy łodygi średnia, na czerń krzyżowych mniejsza od średniej.

Patrz tabela 2

Jacek Broniarz Pracownia Badania WGO
 Roślin Oleistych i Włóknistych COBORU
 Adam Skórka COBORU, SDOO Zybiszów